

واکنش به بیماری کرونا و بروس - (کووید-۱۹)

دستور عمل‌های موضوعی دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد (UNODC)

درباره‌ی خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران

۱. تأثیر کووید-۱۹ در خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران

خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران (GBVAWG)^۱، با در نظر گرفتن خشونت‌ورزی از سوی شریک جنسی به منزله‌ی رایج‌ترین شکل، در بسیاری جوامع به شدت رواج دارد که سبب از بین رفتن انسجام و توسعه‌ی اجتماعی می‌گردد. موقعیت‌های اضطراری، مانند همه‌گیری جاری کووید-۱۹، خطر بروز این گونه خشونت را نسبت به افراد، خانواده‌ها و جوامع شدت می‌بخشد.

در واقع، سیاست‌های ناظر بر منع کامل عبور و مرور که در در بسیاری از کشورها در سراسر جهان به اجرا درآمده است، اختلال در نظم اقتصادی، اجتماعی و شبکه‌های حمایتی، تغییرات ناگهانی در عرصه‌ی خانوادگی، فشار، مصرف بیش‌تر مواد مخدر و کاهش دسترسی به خدمات چه بسا احتمال بروز خطر و پی‌آمدهای خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران را افزایش می‌دهد.

برخی کشورها قرنطینه‌ی جمعی اعمال کرده‌اند و موازینی برای محدودیت رفت‌وآمد افراد به منطقه مورد نظرشان قایل شدند که احتمالاً مستلزم ماندن در محل اقامت است، در شرایطی که زنان و کودکان را- گذشته از چالش‌های دیگر- در معرض خطر خشونت‌های شدید قرار می‌دهد.

با برقراری موازین فاصله‌گذاری و تشویق مردم به ماندن در خانه، احتمال دارد خطر بروز خشونت از سوی شریک جنسی افزایش یابد.^۲ برای بسیاری از زنان و کودکان ماندن در خانه گزینه‌ی ایمنی نیست، زیرا اغلب اوقات خانه جایی است که آن‌ها را در معرض خطر خشونت جنسی و شکل‌های دیگر خشونت، از جمله قتل، سوءاستفاده‌های جسمانی، جنسی، روحی، و اقتصادی و بی‌توجهی و/یا کنترل زورگویانه قرار می‌دهد. اذعان به این نکته اهمیت دارد که کودکانی که شاهد سوءاستفاده هستند، خود قربانیان خشونت شمرده می‌شوند.

کودکانی که به طور معمول زیر سرپرستی مشترک پدر و مادر خود زندگی می‌کنند، اکنون در معرض خطر خاصی قرار می‌گیرند اگر در طی موقعیت اضطراری ناشی از کووید-۱۹ با والدی به سر می‌برند که با آن‌ها بدرفتاری می‌کرد. ضربه‌ی عاطفی جدایی از والد دیگر و/یا خواهران و برادران از جمله‌ی یکی از این مخاطره‌هاست.

^۱ Gender-based Violence against Women and Girls

^۲ برای کسب آگاهی از نمونه‌های خاص و اطلاعات بیش‌تر، بنگرید به اسناد نوشته‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) درباره‌ی کووید-۱۹ و خشونت بر ضد زنان.

سوءاستفاده‌ی اقتصادی یک شکل متناظر رایج با شکل‌های دیگر خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران به شمار می‌آید. بر بستر بی‌کاری و تأثیرات اقتصادی نامطلوب دیگر مرتبط با همه‌گیری کووید-۱۹، محتمل است که زنان و کودکان، به ویژه، از سوءاستفاده‌ی اقتصادی و محرومیت‌های مرتبط با آن در این زمان آسیب ببینند. ممکن است زنانی که نمی‌توانند کالاهای اساسی (مانند غذا و دارو) را بخرند زیرا شریک زندگی سوءاستفاده‌گر آن‌ها از بیرون رفتن‌شان جلوگیری می‌کند یا آن که به قدری نگران اند که فرزندشان را با شریک زندگی سوءاستفاده‌گر تنها در خانه نمی‌توانند بگذارند یا برای خرید نیازمندی‌هایشان پولی در اختیارشان گذاشته نمی‌شود، در معرض خطرهای خاصی قرار گیرند.

در پاره‌ای موارد، نوجوانان به رفتارهای خشونت‌آمیزی در خانه دست می‌زنند. زنان (مادران) به طور نامتناسبی هدف این خشونت قرار می‌گیرند. با وجود رواج این شکل از خشونت، نظام عدالت کیفری همواره آن را به رسمیت نمی‌شناسد. احتمال بسیار می‌رود امنیت زنان، در شرایطی که خشونت‌ووزی نوجوانان با خانه ماندن اجباری حاصل از منع کامل عبور و مرور افزایش می‌یابد، به خطر بیفتد.

از این رو، تأثیر اقدام‌هایی که برای مهار کووید-۱۹ صورت گرفته است به طور یکسان گسترش نیافته است، اما آن چه قطعیت دارد آن است که کووید-۱۹ به طور نامتناسبی بر گروه‌های معین، از جمله قربانیان و نجات‌یافتگان از خشونت خانگی، زنان بی‌خانمان، پیرزنان و زنان و دختران دارای معلولیت اثر می‌گذارد. در دوران شرایط اضطراری ناشی از شیوع کووید-۱۹، زنان و دخترانی که از آزادی محروم یا آواره، پناهنده، پناهجو، یا مهاجر هستند یا در منطقه‌های جنگی زندگی می‌کنند، به طور ویژه، در معرض خطر قرار دارند. برای نمونه، شواهد و مدارک به دست آمده از اردوگاه‌های پناهندگی و منطقه‌هایی که زیر پوشش کمک‌های بشردوستانه قرار دارند تأیید می‌کنند که هر جا که خانواده‌ها یا افراد برای مدت طولانی در نزدیکی و مجاورت یک‌دیگر نگاهداری یا اسکان داده می‌شوند، بر میزان خشونت بر ضد زنان و کودکان افزوده شده است.^۳

۲. چالش‌های پیش روی نیروی پلیس، خدمات، دستگاه‌های خدمات‌رسانی مربوط به شکایات و دادخواهی، قوه

قضاییه و سایر بخش‌های نظام عدالت کیفری در زمان شیوع کووید-۱۹

▪ منابع نظام عدالت کیفری برای اجرای اقدام‌های عاجل‌تر بهداشت همگانی برای رویارویی با کووید-۱۹ استفاده می‌شود.

▪ نیروی پلیس و شعبه‌ها و اداره‌های مجری قانون برای پاسخ‌گویی به حوادث مربوط به خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران زمان و منابع انسانی کم‌تری در اختیار دارند. همچنین ممکن است فاقد برنامه‌ها و نقشه‌های ویژه‌ای برای پاسخ‌گویی به چنان حوادثی در طی دوران شرایط اضطراری باشند و احتمال دارد که اولویت‌های اجرایی‌شان برای اعمال قرنطینه، نظارت بر فاصله‌گذاری اجتماعی و اقدام‌های مربوط دیگر سوق یافته باشد. امکان دارد در کشورهایی با ضعف حاکمیت قانون و محدودیت‌های اقتصادی موجود، تمرکز نیروی پلیس و شعبه‌ها و اداره‌های مجری قانون معطوف به واکنش

^۳ برای کسب آگاهی بیشتر، نگاه کنید به: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24818066> و همچنین به نوشته‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) درباره‌ی کووید-۱۹ و خشونت بر ضد زنان.

نشان دادن نسبت به ناآرامی‌های عمومی، غارت و جرم و جنایت‌هایی گردد که میزان آن‌ها بر اثر پی‌آمدهای اقتصادی و اجتماعی واکنش به کووید-۱۹ افزایش یافته باشد.

▪ در بسیاری از کشورها، جلسه‌های اقامه‌ی دعوا/دادخواهی قضایی تعلیق شدند و/یا به تعویق افتادند که به این ترتیب حمایت قضایی فوری را نیز به تأخیر می‌اندازند (برای نمونه صدور مجوزهایی موقت یا اضطراری از قبیل حمایت یا قرار منع) که انبوهی از پرونده‌ها ایجاد می‌شود که در دراز مدت بر کارآیی و کیفیت واکنش‌های عدالت کیفری نسبت به خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران اثر می‌گذارد.

▪ احتمال دارد که خدمات دیگر مانند خط‌های تلفن اضطراری، مراکز بحران، پناهگاه‌ها، دسترسی به وکیل از جمله دسترسی به معاضدت حقوقی و خدمات مربوط پشتیبانی از قربانیان کاهش یابد یا متوقف گردد، که این امر بیش از پیش دسترسی زنان دارای ارتباط‌های سوءاستفاده‌آمیز را به منابع معدود کمک‌رسانی می‌کاهد.

• ممکن است، به دلیل اعمال سیاست‌های منع کامل عبور و مرور، زنان و دختران برای دسترسی یافتن به کلانتری‌ها و مقرهای نیروی پلیس برای گزارش دادن سریع موارد خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران و مددجویی قضایی و شکل‌های دیگر حمایتی با دشواری‌های بیش‌تری روبه‌رو شوند. هم‌چنین برقراری ارتباط تلفنی جهت گزارش خشونتی که بر آن‌ها اعمال شده یا دسترسی به خط‌های تلفن اضطراری برای ایشان دشوارتر خواهد بود زیرا آن‌ها دارند به طور شبانه‌روز در طول هفته با آزاردهندگان و سوءاستفاده‌کنندگان‌شان زندگی می‌کنند و برای برقراری چنین ارتباط‌های تلفنی هیچ نوع حریم خصوصی ندارند.

۳. واکنش‌های نظام عدالت کیفری به خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران در طی و پس از بحران کووید-۱۹

۳.۱ دولت‌ها و سیاست‌گذاران می‌بایست به اقدام‌های زیر دست بزنند:

▪ مقامات دولتی مربوط (برای نمونه، در وزارت خانه‌های کشور، دادگستری و رفاه اجتماعی) می‌بایستی به روشنی و علناً نشان دهند که جلوگیری از خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران و پاسخ‌گو بودن نسبت به آن، ولو در زمان بیماری‌های همه‌گیر و منع کامل عبور و مرور، باید اولویت مقامات رسمی عدالت کیفری باشد و هم‌چنین می‌بایست اقدام‌های هشدار دهنده و تنبیهی ویژه برای تخلف از این سیاست صورت پذیرد.

▪ منابع و کوشش‌هایی را اولویت بخشند که برای برخورد با خشونت بر ضد زنان و دختران، دسترسی به خدمات اساسی و تداوم آن‌ها را تضمین می‌کند. این کوشش‌ها، از جمله، عبارت‌اند از کسب آمادگی برای پاسخ‌گویی به افزایش تقاضا برای خط‌های تلفن اضطراری، پناهگاه‌ها و گزینه‌های دیگری برای اسکان مورد نیاز، معاضدت حقوقی و خدمات قضایی و پلیسی اساسی.

- دست کم آن که نهادهای عدالت کیفری می‌بایست هم‌چنان بتوانند قربانیانی را که در معرض خطر اند شناسایی و پشتیبانی کنند و برای‌شان چاره‌ای تدارک ببینند.
- هر مجموعه‌ای از اقدام‌ها یا سیاست‌هایی که در پی اعلام وضعیت اضطراری وضع شود می‌بایستی دارای ردیف بودجه باشد.
- تأمین بودجه‌ی ادامه‌پذیر برای سازمان‌های غیر دولتی، به ویژه آن سازمان‌هایی که به قربانیان و نجات-یافتگان خدمات اساسی عرضه می‌کنند، بسیار مهم است.
- برای کارزارها/پویش‌های آگاهی‌رسانی هزینه کنند تا بتوان مراتب زیر را به اطلاع همگان رساند که الف) خط‌های تلفن اضطراری اختصاصی برای زنان و دختران هم‌چنان کار می‌کنند؛ ب) کارهای قضایی و اقدام‌های حمایتی ادامه دارند و قابل استفاده اند؛ پ) پناه‌گاه‌ها باز هستند و توصیه‌های بهداشتی مربوط به کووید-۱۹ در آن‌ها رعایت می‌شود؛ و ت) این که زنان و دختران مددجو حتی در ایام منع کامل عبور و مرور بی‌آن که از متوقف، مجازات، و/یا تنبیه شدن از سوی مراجع صلاحیت‌دار واهمه داشته باشند می‌توانند خانه‌شان را ترک گویند.
- چنین کارزارهایی می‌بایست از راه‌های متعددی (برای نمونه، تلویزیون، رادیو، اینترنت، رسانه‌های اجتماعی) دسترس‌پذیر باشد و به مطالب آن‌ها به همه‌ی زبان‌های اصلی جامعه‌ی مورد نظر عرضه شود.
- می‌بایست به مدد انعطاف به خرج دادن در آیین‌های دادرسی جاری (که نمونه‌های آن در پایین می‌آید) وجود و دسترس‌پذیری دایمی اقدامات حمایتی قضایی را تضمین کنند:
  - درخواست برای صدور مجوزهایی موقت و حمایتی از راه دور مجاز باشد؛
  - تمدید مجوزهای موجود به طور خودکار میسر باشد؛
  - بتوان اظهارنامه یا شواهد و مدارک دیگر را به شکل الکترونیک ارائه داد؛
- وکلا را به طرز مؤثری دخالت دهند تا آن‌ها بتوانند قربانیان را نمایندگی کنند و طوری مورد پشتیبانی قرار دهند که قربانیان قادر باشند همه‌ی گزینه‌های حقوقی را بررسی کنند، به ویژه در مواردی که احتمال می‌رود قربانی به ارتکاب جرم محکوم شود زیرا برای مقاومت در برابر متخلف دست به اقدامی زده است که چه بسا منجر به آسیب جسمانی متخلف شده است.
- کمک‌های مالی دولتی را به قدر کفایت تخصیص دهید تا نظام دادگستری بتواند با اولویت‌بخشی به پرونده‌های مربوط به خشونت بر ضد زنان و دختران و جرم و جنایت‌های جدی دیگر امور عقب‌افتاده‌ی مورد انتظار پرونده‌های کیفری و آیین‌نامه‌های دادرسی حمایتی را کاهش دهد.
- مخاطره‌هایی را به رسمیت بشناسید که ممکن است کودکان به دلیل بروز اختلال در توافقی‌های به عمل آمده برای سرپرستی مشترک یا اجبار به زندگی با والد سوءاستفاده‌گر در معرض آن قرار بگیرند. فارق از این که کودک مجاز باشد با

هر دو والد زندگی کند، در تمام موارد ناظر بر سرپرستی مشترک، می‌بایست امکانات اضافی پشتیبان، از جمله ... به والدین عرضه گردد تا اطمینان حاصل شود که کودکان در دوران قرنطینه با والد سوءاستفاده‌گر زندگی نمی‌کنند. در مواردی که چنین وضعیت تشخیص داده شود، می‌بایست پشتیبانی‌های لازم صورت پذیرد تا از بازگرداندن ایمن کودکان نزد والد غیر سوءاستفاده‌گر اطمینان حاصل کرد.

۳,۲. اداره‌ها/شعبه‌های نظام عدالت کیفری می‌بایست:

- تضمین کنند که کسانی که مرتکب خشونت شده‌اند از خانه بیرون می‌شوند و برنامه‌هایی طراحی می‌گردد و اقدام‌هایی به اجرا در می‌آید تا، در دوران منع کامل عبور و مرور، آن‌ها در جایی جداگانه بمانند.
- تضمین کنند که زنان و دختران در معرض خشونت می‌توانند برای رها شدن از بدرفتاری و سوءاستفاده‌گری خانه را ترک گویند، بی‌آن که با هیچ گونه محدودیت یا مجازاتی روبه‌رو شوند و این که محل ایمنی در چارچوب توصیه‌های مشخص مربوط به همه‌گیری کووید-۱۹ برای رفتن دارند. همچنین می‌بایست برای همکاری بیش‌تر میان دستگاه پلیس، سازمان‌های جامعه‌ی مدنی و پناهگاه‌های مربوط به خشونت خانگی سازوکارهایی تدارک دیده شود تا قربانیان بتوانند با اطمینان به محلی ایمن راه پیدا کنند.
- نیروی پلیس و کارکنان دستگاه‌های مرتبط دیگر، در خصوص کووید-۱۹ توجه شوند و اطلاع داشته باشند که چه‌گونه موضوع‌هایی مانند خودقرنطینگی بر خشونت‌ورزی نسبت به دختران و زنان هم‌چنان تأثیر خواهد گذاشت و بدین ترتیب درباره‌ی افزایش احتمالی میزان تماس‌های اضطراری آمادگی به دست می‌آورند.
- با در نظر گرفتن نمونه‌های زیر، توافق‌نامه‌های موردی و ویژه با بهداشت‌کاران مربوط (یعنی پزشکان، پرستاران، داروخانه‌ها) تدوین شود تا زنان و دختران در معرض مخاطره‌های مستقیم بتوانند درباره‌ی موارد خشونت گزارش دهند:
  - در شهر والنسیا، در اسپانیا، داروخانه‌ها با به کارگیری یک رمز به مکان‌های مطمئنی برای عمل کردن به توافق‌نامه‌ها مبدل شدند؛
  - در انگلستان و ویلز، پلیس برای افزایش میزان تماس برای کمک خواستن در مواقع خشونت خانگی در دوران قرنطینه تمهیدی اختیار کرده است؛ بدین معنا که خشونت‌دیدگان می‌توانند به شماره تلفن‌های سه رقمی معمولی برای تماس‌های اضطراری زنگ بزنند و بی‌آن که صحبت کنند یک رمزی را وارد کنند.

▪ از سازوکارهای گزارش‌دهی/مشورت‌دهی برخط در خصوص زنان و دختران پشتیبانی کنند و علناً این کار را (به مدد برنامه‌ها، ابزارها و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی)، از جمله دگمه‌های 'رد کردن سریع صفحه'^۴ و دیگر اقدام‌هایی را که از ردیابی فرد پرخاش‌گر جلوگیری می‌کند، ترویج کنند.

▪ تضمین دهند که دستیابی و دسترسی به سازوکارهای حمایتی و خدمات اساسی برای زنان خشونت‌دیده در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ ادامه و افزایش یابد. ضروری است این خدمات دربرگیرنده‌ی این موارد باشد: دسترسی به ابزار الکترونیکی یا هر وسیله‌ای باشد که بتوان از راه دور به کار بست، تداوم دسترسی به تدابیر موجود و نیز سازوکارهای جدید که با برقراری نوبت کاری مخصوص برای وکلا، دادستان‌ها و قضات تدارک دیده خواهد شد.

▪ صدور دستور عمل‌هایی به پلیس و مقامات رسمی مربوط دیگر تا از قربانیان در چارچوب برنامه‌ریزی‌های ایمنی پشتیبانی کنند که بر پایه‌ی خطرسنجی‌هایی صورت پذیرفته است که مخاطرات ویژه‌ی قرنطینه، خانه ماندن و اقدام‌های دیگری برای مقابله با رواج کووید-۱۹ را در نظر دارند.

▪ در عین حال که اقدام‌های لازم جهت کاهش تأثیر کووید-۱۹ در زندان به عمل در می‌آید و با بهره‌گیری از تدابیری برای آزادی زندانیان جمعیت بیش از اندازه‌ی زندان‌ها کاهش می‌یابد، می‌بایست از آزادی یا تدابیر جایگزینی که زنان و کودکان را در خطر خشونت بیش‌تری قرار می‌دهد خودداری کرد. ضرورت دارد که به ویژه موارد زیر رعایت گردد:

- خطراتی را از نظر ایمنی قربانیان ارزیابی شود و مورد نظر قرار گیرد که مربوط می‌شود به تصمیم‌گیری درباره‌ی آزادی یا تدابیر غیر زندان و حبس، مانند آزادی به قید وثیقه، آزادی مشروط، عفو مشروط یا مجازات تعلیقی، به ویژه در مورد مجرمان خطرناک و خلاف‌کارانی که مبادرت به تکرار جرم کرده‌اند؛
- حق و حقوق قربانیان را برای آن که از آزادی متجاوز/ مهاجم از زندان یا بازداشت‌گاه باخبر شوند، تضمین شود.

۳,۳ مقامات رسمی نظام عدالت کیفری می‌بایست

▪ تضمین کنند که هم‌چنان به رسیدگی به موردهای خشونت‌ورزی نسبت به زنان و کودکان اولویت بالایی داده می‌شود و میزان افزایش خطر برای زنان و کودکانی که در قرنطینه به سر می‌برند، به ویژه آن‌هایی که با آزاردهندگان خود زندگی می‌کنند، در نظر گرفته می‌شود؛

▪ اذعان کنند که کودکانی که شاهد خشونت‌ورزی خانگی اند خود جزو قربانیان خشونت به شمار می‌آیند که در نتیجه می‌بایستی یک رشته تدابیر حمایت‌گرانه کامل در دسترس آن‌ها قرار گیرد. چنین تدابیری، از جمله، عبارت اند از:

^۴ quick escape button. اگر در پایین صفحه‌ی اینترنتی این سازوکار تدارک دیده باشد، به محض این که کاربر احساس خطر کند می‌تواند با زدن این دگمه بلافاصله به صفحه‌ی خنثایی مانند صفحه‌ی اول هر مرورگری برود (مثلاً Google Homepage) و بدین ترتیب شخص دیگری نتواند دریابد که او در حال خواندن چه چیزی بوده است. برای نمونه، برای آگاهی از سودمندی این سازوکار در موارد خشونت خانوادگی، نگاه کنید به:

<https://dvnconnect.org/quick-escape/>

مشاوره و پشتیبانی روانی-اجتماعی کودک، دسترسی رایگان به معاضدت حقوقی و اعتبار حقوقی یافتن به مثابه‌ی قربانیان خشونت (که بدین ترتیب قرار گرفتن در فهرست صدور مجوزهای موقت شامل حال آنها نیز می‌گردد).

▪ به بروز خطرهای پیچیده در موقعیتهایی اذعان کنند که نوجوانان در معرض خشونت در ارتباط با والدین (معمولاً مادرشان) درگیر می‌شوند، و لازم است در این موارد اطمینان دهند که تدابیر حمایت‌گرانه‌ای در پیش گرفته خواهد که ایمنی و رفاه حال روانی قربانی/قربانیان را تضمین کند و هم‌زمان واکنش‌های متناسب با سن و سال آنها را نشان دهند تا حقوق کودکانی که متصوراً درگیر رفتارهای خشن شده‌اند، محفوظ بماند.

▪ در صدد برآیند از فرصت‌هایی بهره بگیرند که ارتباط و دسترسی پلیس و نیروی انتظامی را گسترش می‌دهد، برای نمونه از راه دسترسی به منطقه‌های دور دست با بهره‌گیری از این امتیاز که مردم معمولی به 'جار زن'های^۵ رسانه‌ای توجه بیشتری نشان می‌دهند.

▪ با هدف افزایش دسترسی قربانیان به گرفتن پشتیبانی و حمایت و کاهش موقعیتهایی که به قربانی‌شدگی می‌انجامد، برای پیش و کنترل محله‌ها و خانواده‌ها، بر پایه‌ی گزارش‌ها یا حادثه‌های مرتبط با خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران، تدابیر پیش‌گیرانه اتخاذ کنند. برای نمونه،

➤ پلیس می‌تواند بی‌آن که وارد شود به خانه‌ها برای بازرسی سر بزند و به نحوی بازدیدهای خود را توجیه کند که سوءاستفاده‌گر تحریک نشود و قربانی به خطر نیفتد. پلیس می‌تواند بگوید که دارد درباره‌ی عرضه‌ی خدمات اساسی در منطقه اطلاع‌رسانی می‌کند. هم‌چنین اعلام کند که وظیفه دارد از این بابت اوضاع را بسنجد و در نتیجه چند روز بعد دوباره برای بازرسی برمی‌گردد. این موضوع را می‌توان با تلفن پی‌گیری کرد و هم‌چنین ادامه‌ی کار را به مددکاران یا مشاوران مربوط به خشونت خانوادگی واگذار کرد.

➤ واحدهای سیار پلیس می‌بایست در محله‌هایی که کانون بحران اند مستقر گردند تا حضور پلیس را یادآور شوند، آن هم از این دیدگاه که نیروی پلیس مأموریت یافته است که بر فاصله‌گذاری اجتماعی نظارت داشته باشد.

۴. واکنش‌های دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد (UNODC)

۴.۱) گزینه‌های کوتاه مدت (هنگامی که اقدام‌هایی برای محدود کردن آزادی رفت‌وآمدها در دست اجراست)

جلب پشتیبانی همگانی

▪ پیام‌های اصلی را درباره‌ی این که نظام عدالت کیفری چه‌گونه می‌بایست در زمان همه‌گیری کووید-۱۹ به خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران واکنش نشان دهد و اولویتهای مربوط را در این عرصه نشان دهد از راه توییتر یا رسانه‌های اجتماعی دیگر انتشار دهید؛

^۵ feeds. نوعی قالب داده‌ای برای عرضه‌ی محتوایی به کاربران که به‌طور پیاپی روزآمد می‌شوند. <https://wiki.apll.ir/word/index.php/Feed>

- با رسانه‌های مربوط همکاری کنید تا با نماینده‌ی کشوری دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد و نمایندگان منطقه-ای یا هر مقام مسئول مرتبط مصاحبه کنند یا نوشته‌ای به قلم او در صفحه‌ی مقابل سرمقاله‌ی آن نشریه انتشار دهند که در آن مصاحبه یا نوشته بر پایه‌ی استانداردهای بین‌المللی درخواست مداخله‌های ضروری مطرح شود و پشتیبانی دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد پیشنهاد گردد؛
- از برنامه‌هایی پشتیبانی همگانی به عمل آورید که از سازوکارهای منفی بالقوه، مانند متوسل شدن به مواد مخدر و خشونت خانوادگی، جلوگیری می‌کند. این برنامه‌ها از جمله عبارت اند از: دسترسی به مراکز خدمات بهداشت روان و تسکین فشار روحی، ابزار و شیوه‌های تربیت فرزندان در موقعیت‌های پرتنش و غیره.

حمایت از تعیین خط‌مشی

- گفت‌وگوهایی تلفنی یا کارگاه‌هایی مجازی با شرکت مقامات رسمی مربوط از نهادهای عدالت کیفری ترتیب دهید تا درباره‌ی تأثیر اقدام‌های مربوط به مقابله با کووید-۱۹ بر نجات‌یافته‌گان از خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران بحث و فحص کنید و گزینه‌هایی را ترویج کنید که در کوتاه مدت و دراز مدت پاسخ‌گویی مؤثر به مسایل عدالت کیفری را تضمین می‌کند؛
- از تدوین یا بازبینی روش‌های عملیاتی استاندارد برای نهادهای عدالت کیفری، که به شکلی جامع همه‌ی ذی‌نفعان را درگیر می‌سازد، پشتیبانی کنید تا از دستیابی و دسترسی نجات‌یافته‌گان از خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران به سازوکارهای حمایت از قربانی و خدمات اصلی دیگر دستگاه پلیس و قضایی در شرایط اضطراری کووید-۱۹ اطمینان حاصل گردد.

ارزیابی و نظارت

- با تمرکز بر زن‌کشی و تجاوز جنسی/جسمانی، به گردآوری مدارکی در هر قالب و در همه‌ی سطوح و با هر نوع روند خشونت‌ورزی در قلمرو خانگی اقدام کنید. این کار را می‌توان به مدد کارشناسان مسئول در سطح ملی و در دفاتر استانی با گردآوری داده‌ها/گزارش‌ها/مقاله‌ها انجام داد؛ هم‌چنین در نظر بگیرید که در حال حاضر امکان استخراج داده‌ها از پایگاه‌های اطلاع‌رسانی را به بوته‌ی آزمایش گذاشته‌اند.
- با شرکت متخصصان مربوط در نظام عدالت کیفری (نیروی پلیس، دادستان‌ها، قضات و قضات دادگاه‌های بخش، وکلا و مشاوران حقوقی و غیره) و سازمان‌های جامعه‌ی مدنی یک رشته نظرسنجی الکترونیک، مصاحبه و بحث متمرکز گروهی به شکل مجازی ترتیب دهید تا تأثیر خاص کووید-۱۹ و اقدام‌های مرتبط با کنترل شیوع آن و نیز تأثیر واکنش‌های نظام عدالت کیفری را بر قربانیان مستند کنید. هم‌چنین به منظور تأیید واکنش‌های نظام عدالت کیفری در کوتاه مدت و دراز مدت مجموعه‌ای از اطلاعات پایه را گردآوری و دسته‌بندی کنید و درباره‌ی مداخله‌های مورد نظر بحث و گفت‌وگو کنید.
- احتمال و میزان انباشت موجود و نیز برآورد آتی پرونده‌های مربوط به خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران را در پرتو شرایط اضطراری کووید-۱۹ ارزیابی کنید.

ظرفیت‌سازی

▪ برای عرضه‌ی برنامه‌های آموزشی به متخصصان نظام عدالت کیفری و نیز اجرای فعالیت‌های حمایت‌گرانه‌ی فنی آمادگی کسب کنید و هماهنگی به عمل آورید که به محض این که اقدامات جاری برای کنترل کووید-۱۹ متوقف گردد، فعالیت‌ها آغاز گردد. هر جا که مقدور باشد، با بهره‌گیری از درس‌گفتارهای مبتنی بر آموزش اینترنتی و/یا وبینارها، مرحله‌ی مقدماتی آموزش را می‌توان آغاز کرد. این آموزش‌ها را می‌بایست با در نظر گرفتن نیازها و خلاءهای خاص موجود مورد جرح و تعدیل قرار داد. این جرح و تعدیل را می‌توان بر پایه‌ی موضوع‌هایی که در حال حاضر در ابزار و دستور عمل‌های دفتر مقابله با مواد و جرم سازمان ملل متحد مرتبط با خشونت بر ضد زنان و کودکان گنجانده شده است، انجام داد.^۶

۴،۲. گزینه‌های دراز مدت (پس از آن که اقدام‌های مربوط به اعمال محدودیت رفت‌وآمدها متوقف شد)

▪ برای متخصصان مربوط نظام عدالت کیفری (نیروی پلیس، دادستان‌ها، قضات و قضات دادگاه‌های بخش، وکلا و مشاوران حقوقی و غیره) سازمان‌های جامعه‌ی مدنی، با تمرکز بر تأثیرات ویژه‌ی کووید-۱۹ و تدابیر مرتبط در خصوص قربانیان و نجات‌یافته‌گان از خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران و نیز درس‌های آموخته در زمینه‌ی پیش‌گیری کودک‌حساس و جنسیت‌حساس از خشونت‌ورزی و قوانین و سیاست‌های پاسخ‌گو برنامه‌های آموزشی اجرا کنید.

▪ به دستگاه‌های خدمات‌رسانی مربوط به پیگردهای قانونی و قوه‌ی قضاییه برای کاستن از انباشت آن دسته از پرونده‌های خشونت‌ورزی جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران که به سبب کووید-۱۹ رخ داده‌اند یا به این دلیل شدت یافته‌اند مشورت‌های فنی ارائه کنید و مورد پشتیبانی قرار دهید. این اقدام‌ها که می‌بایست با موقعیت خاص هر کشور متناسب باشد، از جمله، عبارت اند از:

- راه‌اندازی دادرسی‌های ویژه یا دادگاه‌های (سیار) اضافی که منحصراً به پرونده‌های خشونت جنسیت‌پایه بر ضد زنان و دختران بپردازند؛
- تدارک دیدن تدابیر داخلی سازمانی (مانند ایجاد گروهی برای کاستن از انباشت پرونده‌ها، نظام کارآمدتری برای مدیریت پرونده‌ها، کاربست فرم‌های الکترونیک، ایجاد بایگانی الکترونیک برای دادگاه‌ها و برگزاری همایش‌های ویدئویی)؛
- تدارک دیدن تدابیر بیرونی سازمانی (برای نمونه، به کارگیری روش‌های عملیاتی استاندارد یا امضای تفاهم‌نامه با نهادهای مربوط دیگر برای کاهش عقب‌افتادگی‌ها)؛
- فراهم آوردن تمهیدات تخصصی/فنی (برای نمونه، بهبود نظام زمان‌بندی برگزاری جلسه‌های دادرسی، به حداقل رساندن زمان تعطیلی و/یا تنفس دادگاه‌ها).

^۶ برای آگاهی بیشتر، نگاه کنید به:

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

▪ ضرورت دارد که در اجرای تمام این تدابیر اصول مربوط به حفظ ایمنی قربانیان و پاسخ‌گویی مجرم، و نیز بیش‌ترین منافع کودکان، رعایت شود که این مسایل در پرونده‌های خشونت‌ورزی جنسیت‌پایه بر ضدّ زنان و دختران از اهمیت برخوردار اند. ، کاربستِ رویکرد عدالت ترمیمی، سیاست‌های جایگزین زندان یا تغییر مسیر مجازات، هم‌خوان با استانداردها و هنجارهای بین‌المللی، به رعایت نکته‌های قابل ذکر خاصی بستگی دارد (برای نمونه، نمی‌بایست برای حل‌وفصل اختلاف به طور خودکار یا اجباری به رویه‌های مبتنی بر عدالت ترمیمی یا شکل‌های مشابه دیگر ارجاع داد؛ می‌بایست به روشنی و با سخت‌گیری به کسب رضایت آگاهانه، رویه‌ی عادلانه، حمایت‌های حقوقی و تخصصی/فنی پابند بود؛ ضرورت دارد که در تصمیم‌گیری درباره‌ی تغییر مسیر مجازات و اجرای تدابیر غیر زندان و حبس مسایلی که ایمنی قربانیان را به خطر می‌اندازند، در نظر گرفت؛ حق قربانیان درباره‌ی با خبر شدن از آزادی مجرم به رسمیت شناخته شود).